

МИХАИЛ САДОВЯНУ ТИ НЕ СИ ОБИЧАЛ!

Превод от румънски: Веселина Георгиева, 1980

chitanka.info

Даниил Маковей, собственик на чифлик край Търгул Окней, се събуди много неспокоен посред нощ. Сънувал бе неясни сънища и го болеше главата, усещаше тежест в тила, сякаш някой го беше ударил. На неговата възраст това не предвещаваше нищо добро. Случваше му се за втори или трети път, като че ли беше някакво изпитание, някакво предупреждение в самотния му живот; тези удари сякаш бяха леки потропвания по вратата на смъртта, на вечния покой.

„Много странно, много странно“ — помисли си той и прокара пръсти през заоблената си къса брада. Набръчканото му тъжно лице, вкаменено от стара болка, беше неподвижно, с широко отворени очи, които сякаш очакваха нещо.

Защо го тревожеха като призраци толкова стари неща, изплували от пълното с горчивини минало? Сега не можеше да разбере това, защото отдавна се беше простил с всичко в този свят. През първата половина от живота му ужасни пламъци бяха обгорили душата му; онова минало, изпълнено с жестоки страдания, бе потънало назад, погребано в мрака. Другата половина от живота, която му оставаше, искаше да я изживее както даде бог. В края на краищата не искаше и да знае дали ще бъде половината; часът му можеше да настане утре, след година, след две; беше му безразлично; с всичко се беше помирил, беше се вцепенил, беше вече почти мъртъв. Тогава защо го вълнуваше миналото? Защо?

Даниил Маковей въздъхна дълбоко.

— Стига, достатъчно ми е — прошепна той и тъжно поклати глава.

Чифликчията Даниил седеше в леглото с широко отворени очи и мислеше, огрян от сребърната светлина на луната, проникваща от двата прозореца, които гледаха към долината на река Тротуш. Тъмните мебели около него едва се открояваха в мъртвата тишина. А върху голямото бяло легло в дъното на стаята той седеше с разширени очи, приличащи на две тъмни дупки, и отново гледаше със страх възкръсването на тъжното минало. Всичко възкръсва в сънищата през лунна нощ, като мъртъвци, които излизат от гроба.

* * *

Ти ли си, пламенна младост? Ти ли си, любов на силен мъж, който е преуспял с тежък труд, който се е борил с изпитанията на живота и после се е затворил в себе си като в скала?

Сърцето на Маковей трепна.

Някогашният младеж беше избухлив и гневен и премина с навъсени вежди през вихъра на живота. Беше момък, израснал сред тежки неволи. Трудно бе стъпил на краката си, бе работил с ожесточение. Едва на тридесет и две години, след като бе живял без никакви радости, облъскан от тежката работа, бе успял да купи парче земя и да свие гнездо там, край река Тротуш, близко до града, но далеч от шума и наплива на хората. Баща му, дребен чиновник, и майка му, дъщеря на чокоин, живяха тежко и огорчени заспаха вечния си сън. Нямаше братя. Беше сам и неспокойно очакваше нещо в есента на своята младост.

И ето че веднъж, през една пролетна привечер, както вървеше замислен из града, мина по една чиста улица с градинки, които сияеха в топлия въздух и теменужната светлина. И видя, сякаш изгрели неочаквано от друг свят, две големи черни очи, които го гледаха. На един прозорец, отворен към огненочервените рози, към едва доловимия сладък дъх на виолетови перуники, стоеше едно момиче. Лицето му изглеждаше като бяло нежно цвете под венеца от гъсти черни коси.

Даниил Маковей се спря изведнъж със свито сърце.

Къщичките наоколо бяха чисти. Без съмнение улицата беше населена с бедни чиновници, които живееха трудно, ден за ден. Как ли се казва улицата? Какъв ли номер има къщата? Кой ли живее там? Ето, девойката го погледна. Сърцето му заби по-бързо. Тя го гледаше като събудена от сън, с тъмни големи очи, и заедно с този поглед до него сякаш долетя нежното благоухание на градината, дъхът на пролетта, на младостта, на любовта. В синкавия здрач откъм залеза непрекъснато проникваше между къщите и храстите някакво бледо сияние, едва доловима светлина, която беше толкова нежна и приятна.

През онази нощ Даниил Маковей не можа да заспи в голямата си и празна къща, разположена сред овоцната градина и обширното лозе, сред чифлика, за който се беше трудил толкова много. Пред очите му играеха бледи светлини и от мрака, който го обграждаше, от неизвестното, го гледаха две големи очи.

На следващия ден времето беше чудесно. Той излезе с още побледо лице, обходи стопанството си, целия чифлик, обгърна с поглед земята наоколо, която се простираше надалече и беше негова с всичките богатства в недрата си. После тръгна към градчето. Дълго скита из него и два пъти мина по улицата с белите къщички. Но прозорецът беше затворен и въпреки дневното оживление улицата му се стори пуста.

Обаче привечер, когато отново се приближи с неспокойно сърце, той изтръпна, пронизан от някакъв трепет: прозорецът беше отворен, а очите го гледаха със същата настойчивост и сякаш му изпратиха като послание нежното благоухание на градинката.

Това беше началото на неговата любов, една силна любов, изживяна с всичките сетива, подобна на люта, страшна и сладка болест.

Дни наред се измъчваше, вълнуваше се и минаваше край къщичката. Сякаш някой го водеше за ръка, сякаш го привличаше някаква магия. Момичето го разбра и сега чакаше с тайнствена и плаха усмивка сред цветята, под слабата светлина на залеза и смълчаната улица.

После изведнъж той реши. Какво толкова? Вече не е на осемнадесет години. Докога ще скита така и ще трепери под подигравателните погледи на махленците? Сам си беше господар, беше достатъчно богат, за да си позволи да вземе едно бедно момиче, смело беше преодолял бурите на живота. Сега ли трябваше да се спре? Защо да се спира?

През деня, в който се реши, нямаше нито слънце, нито съвършена тишина, както през предишните дни. От запад бързо се издигнаха към небесните висини валма от облаци; изведнъж се смрачи и силен вятър премина като тръпка, като въздишка през листака на градините. И въпреки това девойката като че ли пак стоеше зад прозореца, зад пердетата и саксиите с цветя. Даниил не я виждаше, но усещаше някаква топла вълна, изтерзаното му сърце долавяше, че това е трепетът на нейните очи. Да, тя стоеше до прозореца, защото когато той се приближи до портичката и посегна към бравата, пердето се раздвижи като от полъх. Даниил внимателно затвори портата и изведнъж се успокои. Сега беше по-решителен и по-силен от когато и да било. Вървеше напред с бледо лице, с черни като въглен мустаци и

къса, заоблена, къдрава брада, а черните му очи приличаха на два тъмни въглена, които тлеят в дъното на пропаст.

Още не бе докоснал бравата, когато долови в къщата, между стените, между прозорците и пердетата бързи стъпки, сякаш задуха вятър; някой се приближи до прозореца, после бързо се отдръпна назад; когато почука на вратата, бързите стъпки минаха през салончето, после изведнъж настана тишина. Той чакаше, а в това време мракът бързо настъпваше.

Леките стъпки се приближиха, ключът се превъртя в бравата. Показа се жена на повече от четиридесет години с мургаво лице, с повехнали страни и тъжни очи; гледаше го изумено, с учудване и страх.

— Целувам ви ръка, госпожо...

— Добър ден, господине, какво желаете?

Маковей пристъпи крачка напред.

— Може би не ме познавате, госпожо... Аз съм Даниил Маковей.

— А, вие ли сте господин Даниил Маковей, чифликчията? Приятно ми е... Но не разбирам с какво мога да ви услужа. Може да сте сбъркали... Може би търсите другиго...

— Не, тук исках да дойда, не съм сгрешил — изрече решително младият мъж. — Вие сте вдовица...

— Да, така е — тихо отговори жената и се отдръпна назад. — Заповядайте, господин Маковей... Може би сте чували за мъжа ми, казваше се Илие Граур, беше адвокат...

— Спомням си, спомням си — бързо изрече Даниил и сърцето му заби лудо.

В потъващото в мрак салонче нямаше никой. Маковей се отпусна на стола до масата, поставена в средата на стаята, и онемя, а вдовицата, седнала срещу него, също неспокойна, чакаше със скръстени на гърдите ръце и с тъжни очи, отправени към него.

— Ето за какво съм дошъл — каза ненадейно Даниил и жената трепна. — Вие имате дъщеря...

Сърцето му биеше лудо, мракът наоколо се сгъстяваше.

— Да, имам — тихо отговори вдовицата, — имам само едно дете...

Изведнъж младият мъж отново се почувствува способен да преодолее света, около него сякаш настъпи ведрина, душевният му

смут изчезна.

— Ето за какво става дума — решително каза той и се усмихна. — Няколко пъти видях госпожицата... Не знам дали тя е забелязала. Сега бих искал да се запозная с нея, да я видя... Надявам се, че това няма да ви огорчи... Не изпратих родственици, защото нямам; нито пък сметнах за необходимо да използвам сватовници и посредници... Реших, че е по-добре да дойда аз самият...

Спря да говори. Вдовицата мълчеше с втренчени пред себе си очи, с внезапно пламнали страни.

— Господин Маковей — продума неочаквано тя, — аз не ви познавам, само съм чувала за вас, всички ви хвалят... Но какво желаете? Аз съм една клета бедна жена... Наталия няма зестра, няма нищо... по-добре е да не смущавате спокойствието ни...

— Госпожо — отсечено рече Даниил и стана — Чували сте за мене, но не ме познавате... Вие имате само дъщеря... Няма ли да ви е приятно да имате и син?

Гласът му заглъхна нежно, с необикновена мелодичност. Вдовицата сведе глава и заплака.

— Ще ида да повикам Наталия — рече с въздишка. — Ще ида да я повикам. Ах, господин Маковей, господин Маковей! Не знам, не знам какво да правя... Какво може да реши глупавата глава на една жена? Аз нищо не знам... Не съм свикнала с хората, не ги познавам... Би трябвало да се посъветвам с роднините си... Господин Маковей, смилете се над нас и над тревогите ни...

Даниил се приближи до нея и ѝ целуна ръка. Стори му се странно вълнението на жената.

После, когато остана сам, отново го обхвана неспокойствието. Започна да се разхожда из стаята, несъзнателно се загледа в предметите, натрупани по етажерките и по ъглите, килима, снимките по стените, но не ги виждаше. Слухът му долови от стаята зад салончето два гласа, от които различи нежната мелодичност на един сребърен ангелски глас и тихия плач, тъжните въздишки на вдовицата. Той се замисли върху прибързаното си решение, върху огъня, който бушуваше в гърдите му, усмихна се тъжно и се обърна: вратата се отвори, девойката, облечена в светлолилава рокля, го погледна в лицето с големите си блестящи очи, оградени от венеца на гъстите черни коси; Майката се промъкна леко край нея.

— Господин Маковей — прошепна тихо тя с почти изтощен глас. Девойката се усмихна и му протегна ръка.

— Вие ли сте господин Маковей? — запита тя с ясен нежен глас. — Не знаех, че вие сте господин Маковей, но съм чувала за вас... Заповядайте, седнете...

Седнаха. Стояха и мълчаха. Вятърът със свистене се промъкваше край прозорците, сред облаците по небосвода проблесна светкавица.

— Ще отида да запаля лампата и да донеса сладко — каза майката.

Тя стана и излезе.

Младите останаха сами и се погледнаха. В гърдите на Даниил бушуваха пламенни пориви: вълнението от безсънните нощи бързо се върна, смеси се с огъня на късната младост и с безумната сила на пролетта, цялата любов, потискана години наред, сега напираше да се излее. Нежното, стройно и приказно красиво създание с пламенна душа, както предполагаше той, което трябваше да бъде негово, стоеше съвсем близо до него; а бяха и сами в смълчаната стая, сред вихъра на вятъра, който бушуваше навън, сами с разтуптени сърца, един до друг, събрани от страшната сила на случайността, която те не подозираха, но която ги тласкаше невъзвратно един към друг и сливаше неспокойните им души в едно общо и вечно русло като две реки, идващи отдалече.

— Госпожице Наталия — с мъка прошепна Даниил. После протегна длан и пое малката бяла ръка, изстинала изведнъж, сякаш кръвта от нея се бе стекла към сърцето, дръпна я леко към себе си и я целуна с трепетни устни. Девойката се стресна, пръстите ѝ ненадейно потрепериха и тя бързо оттегли ръката си.

Продължиха да стоят мълчаливо, загледани един в друг в мрака, който се увеличаваше. Думите, които бушуваха в Даниил и напираша да изскочат като рояк от устните му, за да изяснят чувствата, които ги вълнуваха, сякаш се разпръснаха около него като продължителен трепет, като отговор на шепота на вятъра и на бурята в гъстия мрак, спуснал се над земята.

С мъка успя да произнесе отново:

— Госпожице Наталия...

Силна светкавица с ослепителен блясък измъкна като изпод земята градината пред прозореца, изпълни с ярка светлина стаята и

уединените млади хора видяха белите си като вар лица с широко отворени очи; Даниил усети и в душата си тътена на бурята.

След като донесе лампата и предложи сладко на гостенина, госпожа Войкица започна да се оплаква от грижите, с които се е сблъскала в изпълнения със злини живот. С мъжа си малко живяла, млад си отишъл от този свят. Майката и дъщерята останали сами, с още една къща до тази, в която живеят, с малък доход от наема, който им помагал да преживяват ден за ден.

Говореше с тъжен глас, млъкваше за миг и поглеждаше Даниил, после очите ѝ се насълзиха. Беше овладяна от учудването и страха на слабия човек, сблъскал се с нещо необикновено, което го измъква от монотонния коловоз на живота.

А Даниил им разказваше за самотния си живот, за чифлика, за решението си да се задоми и да подреди още по-добре стопанството си, докато девойката, подпряла брадичката си с лявата ръка, с лакът върху масата, го гледаше с тъмните си очи замечтано, с нови чувства в душата, с безброй мисли в ума.

След краткия проливен дъжд бурята се отдалечи и сега през прозореца се виждаше ясна синя нощ.

Майката отново излезе за малко. Двамата отново останаха сами. Девойката се усмихна щастливо и го погледна в очите; и неволно, изведнъж започна да му говори за учудването и предположенията си, за безброй неща, които само до преди няколко минути тънеха в мрак и неизвестност, а сега извираха, събуждаха се за живот, съединяваха поглед с поглед, сливаха душа с душа. Обаче нежните думи и невинните шепи на девойката се струваха на Даниил необичайни. Докато я слушаше, изпитваше само непреодолимо влечение и думите му се струваха излишни.

След това нещата се уредиха бързо. Роднините на госпожа Войкица се поизплашиха в началото, когато научиха по какъв странен и неочакван начин се е запознал господин Даниил Маковей с момичето и как направил първата крачка към брака.

А после всички се смяха на това погазване на старите обичаи, примириха се, приеха с голямо уважение богатия човек, живял досега самотно, който от никого не се боеше и който в края на краищата можеше да задоволи желанията си както намери за добре. И много скоро насрочиха сватбата.

За Даниил тази пролет беше едно безкрайно очарование. Сватбата мина почти незабелязано. Заживяха далече от света и от градчето, в голямата къща сред обширното лозе и овощната градина, в „Замъка на любовта“, както казваше Наталия; опиваха се като от старо вино от своята любов, от кипящата в тях младост, от пролетта, която ги обграждаше с празничен блясък, с радостни тръпки и съзвучни пламенни песни.

Към това минало се насочва ярката светлина на спомените, и те двамата, някогашните млади хора Даниил и Наталия, слизат надвечер по стълбите на бялата си къща, покрита с червени керемиди и опасана с цъфнали рози. Те са сами и вървят един до друг по пясъчната пътека сред овощната градина. В далечината се изправят към небето сините и вечни планини; под гористите им склонове се спуща гъста сянка, а още по-близо тече Тротуш с бързи саблени проблясъци, а над всичко това се стеле слаба, едва забележима сивкава светлина. Заедно със свечеряването от небето се спуща тишината, а двамата вървят замечтани, притиснати един до друг. Сред храстите в дъното на градината е тяхната чамова пейка, на която седат, завладени от заобикалящата ги тишина. Спокойният здрач, който се засилва, бавно-бавно ги обгръща като в паяжина. Сребърният глас на Наталия прозвучава като въздишка:

— Мили мой, Даниил, струва ми се, че сънувам и не бих искала да се събудя...

Развълнувана, със задавен от сълзи глас, със спуснати клепки, тя успява да произнесе само това. Даниил я прегръща и я притиска до себе си със страстен поглед.

Неговият и нейният живот, дошли по различни пътища, кой знае откъде, се сляха в тази любов, донесла на Даниил неподозирано очарование; в една безкрайна любов, в която той потъваше като в пропаст, в една скрита признателност към Наталия. Тя влагаше в любовта душата си, изпълнена с мечти, с желания, с нежни пориви и копнежи, родени в самотния ѝ беден живот; Даниил, дал воля на чувствата си, показваше изцяло необуздания си и непреклонен характер на човек, вървял към целта си с желязна воля, без да се колебае, без да се щади.

Ах, каква пролет беше! Пролетта на спомените за младостта им, спомени, които прииждат по пътеките, от храстите и сумрака на свечеряването и с такъв блясък застават пред втренчените му очи, които гледат със страх и болка пробуденото минало!

Със страх и болка, защото в това безгранично щастие ненадейно се промъкна ужасен призрак. През втората пролет на брака им за Великден им дойде на гости един приятел от детинство, с когото Даниил поддържаше връзка и който идваше често. Дойде да прекара пролетните празници сред цъфналите градини и пробудената земя.

Добър и стар приятел му беше Костика Чуря от Бакъу. Той беше красив, с голяма руса брада. Харчеше разумно наследеното от родителите си и живееше добре. Беше верен приятел, винаги се радваше на успехите на Даниил и най-вече на последното му щастие.

Но ето че на третия ден от великденските празници, след като се върна от града, Маковей бързо обходи стаите, за да потърси жена си, но като не я намери, слезе бегом по каменните стъпала и с весела стъпка тръгна под арката от цветя. Ала изведнъж се спря и застина на място като скала.

Остра болка прониза сърцето му, кръвта се смрази в жилите му. В края на алеята, стигаща до брега на Тротуш, на чамовата пейка видя — всъщност едва успя да зърне — как приятелят му Чуря, застанал зад Наталия, се наведе бързо и я целуна крадешком по тила. Едва успя да види това. В същия миг жената трепна, вдигна очи и видя мъжа си, после изплашено нададе кратък сподавен вик, блъсна Чуря с лявата си ръка, дясната вдигна до челото си и със стенание се отпусна върху пейката безсилна, като мъртва.

За миг на Даниил му се стори, че светът изчезна. Силен рев като на диво животно прониза тялото му, но не се чу, угасна у него и го накара да потрепери; после светът отново изникна като из буря, проясни се. В краткия миг, докато стоеше вцепенен, безброй мисли нахлуха в главата му заедно с кръвта, която прииждаше като вихрушка от сърцето му. Да ги убие ли? Да ги смаже ли с един замах? Или бавно да ги унищожава, да ги измъчва безкрайно, по най-страшния начин? Какво да направи? Какво да направи? Как да си отмъсти? Или пък да се самоубие, да си тегли куршума с презрителна усмивка към света, към любовта, към приятелството? Като светкавица го пронизаха хиляди мисли, после неочаквано настана пълно спокойствие, сякаш се

вкамени. Свършено е! Човекът, който никога не бе щадил себе си, който бе преуспял с мъка и тежка борба, който винаги бе побеждавал, трябваше да отмъсти жестоко. Обикновеният, не твърде просветен човек, чиито пориви бяха само плътски, той човек можеше да избере само най-ужасното отмъщение!

С наведена глава, блед като мъртвец и с натежали като олово крака, той бавно се обърна и под кървавата светлина на залеза се промъкна като сянка в къщата. Затвори се в стаята си, заскърца със зъби и застана с вкаменено лице и луда болка в очите; после закрачи от вратата до виненочервеното канапе в дъното на стаята, минаваше край дъбовото писалище и големите кресла, които приличаха на черни мумии, седнали на трон в сянката на свечеряването, в мрака на някакви вкаменени същества, които стояха там и го гледаха с угасналите си очи от цяла вечност, от момента, когато се бе случило ужасното нещо и откогато едно тяло без душа крачеше непрестанно по мекия килим от вратата до канапето, от канапето до вратата.

Мина времето за вечеря. Някой се приближи до вратата, послуша се и се отдалечи. Нощта премина бавно, бавно, бавно. Крачките му отброяваха тежките минути една след друга. Само от време на време една въздишка, нечия друга въздишка, долетяла сякаш от мрака, от бездната, където се измъчваше и диво страдаше една душа, изпълваше стаята, сякаш искаше да мине през стените и да изпълни нощта.

На другия ден сутринта излезе от стаята спокоен, с бледо лице и сребърни нишки по слепоочията. На двора срещна градинаря. Попита го тихо:

— Къде е господин Костика? Не е ли в градината?

— Той си замина снощи — учудено отговори човекът.

Даниил кимна с глава в знак, че е разбрал, и бавно се изкачи по каменната стълба. Със ситни стъпки мина през антрето и отвори вратата на стаята в дъното, вратата на тяхната спалня. Наталия седеше на леглото, облечена със сивия си копринен пенъоар, с разширени от ужас очи и със скръстени на гърдите ръце. Тя стенеше и го очакваше. Той се спря и я погледна в лицето. Тя започна да трепери и изведнъж от очите ѝ потекоха сълзи, две струйки бистри сълзи, които се търкаляха като изящни мъниста.

— Даниил... Даниил... Не съм виновна... Не разбирам как си позволи... Ох! Не съм виновна... Не съм виновна... Не ме гледай така,

кажи една дума...

Тя млъкна. Даниил хапеше устните си.

— Добре — промълви той. — Никога вече да не говорим за това...

Тя трепна, гледаше го с обезумели очи, не разбираше нищо. Понечи пак да заговори, но лицето на Даниил беше толкова неумолимо, очите му изпълнени с такава страшна мъка, че сърцето ѝ се сви и сълзите ѝ секнаха. Тя се отдръпна назад, като от призрак, като блъсната от отровен дъх.

Занизаха се безброй дълги и мъчителни дни.

Нищо не си продумваха. Живееха мълчаливи и с кървящи сърца, но без всякакъв трепет, като в мъртва и запустяла крепост. Нито дума на упрек, нищо. Когато тя след безмълвен плач се опитваше да каже нещо, той я спираше само с един знак, със свъсени вежди. Те стояха като тъжни и страдащи сенки край гроба на своята любов. Обаче във всяко негово движение и във всяка дума, произнесена за други работи, тя усещаше неумолимия упрек; всеки негов поглед пронизваше сърцето ѝ със стрелата на безграничен укор. С всеки настъпващ ден тя чакаше дългите и горчиви мигове, горчивите мъки на упрека. Любовта им побягна от тях ужасена; сърцата и телата им бяха разделени. Сякаш диханието на смъртта витаеше из къщата. Страшната болка на човека, жестоко ударен в сърцето, в непреклонния му живот и посвоему разбираната гордост, неговата сурова, безмерна, ожесточена, варварска, упорита болка укоряваше мълчаливо, укоряваше всеки миг, водена напред от една воля, която пред нищо не бе се разколебала.

За нея вече нямаше спасение. Тя беше една клета бедна девойка, която Даниил бе измъкнал от неволята, и нему беше отдала цялата си любов. И сега изведнъж се виждаше повалена на земята, смазана, стъпкана с крака. За нея прошка не можеше да има: човекът, който бе вярвал, че я обича, сега я убиваше, защото смяташе, че изпълнява дълга на отмъщението. Все по-слаба, все по-бледа, през дългите мъчителни нощи тя се питаше кога той ще ѝ прости, кога ще успее поне да го увери в своята невинност. Дълго време живя с тази надежда, докато в сърцето ѝ все още проблясваха последните искри на нейната любов. Накрая осъзна с ужас, че спътникът на дните ѝ, този затворен в себе си и мрачен спътник, чийто живот беше едно продължително страдание, е с опустошена и безплодна душа и че от него не можеше да

очаква дори и един миг на топлота и нежност. Лъжа, краткотраен пламък и измама са били кратките пориви през онази пролет; последните искрици на младостта са трептели в него като последните капки мъзга в храст, който скоро ще изсъхне. Не, той трябваше да си остане самотник. Защо стои тя в неговия живот?

И ясно, много ясно вижда Даниил Маковей в спомена за потъналото във вечността минало онзи ден, последния.

В един мрачен ден, когато се хранеха, както обикновено в мълчание, Наталия го погледна с умоляващи очи. Устните ѝ трепереха, очите ѝ горяха, изпълнени с безкрайна болка. Бледите ѝ устни прошепнаха:

— Даниил... мили Даниил... Защо нямаш милост към мен? Защо ме измъчваш така?

Той мълчеше и гледаше втренчено пред себе си. Плачът ѝ ставаше все по-горък, изпълнен с вопли на отчаяние.

— Защо ме измъчваш всеки миг? Съжали ме... По-добре ме убий! Не съм виновна... Не бях виновна аз... Не разбирам как твоят приятел се осмели... Но аз не съм виновна, мили мой... Не, не, не съм виновна... Смили се над мене!

— Мой приятел? — с усмивка промълви Даниил. — Недей, да не говорим за това. Упреквам ли те в нещо?

Тя коленичи с обезумели очи и протегна ръка към него.

— Защо мълчиш? Защо ме измъчваш? Защо е този страшен укор? Защо е тази безкрайна болка? Тежко ми! Тежко ми! Не, ти не си ме обичал, ти никога не си обичал!...

Тя притисна длани до лицето си, обхваната от страшна, неутешима мъка. Даниил седеше непоколебим. За неговата душа имаше само един отворен път към света. Сега гледаше с мъртви очи отминалата любов, която кървеше в краката му.

И този ден Наталия взе решението. Как е успяла да се сдобие с отровата, която сложи край на горчивите ѝ страдания? Това Даниил никога не разбра. Но докато я гледаше как се мята в последните гърчове с бяло като платно лице и с изцъклени очи, когато последните ѝ неясни думи литнаха и угаснаха, когато настъпи студеният и вечен покой — една капка, една горчива капка изведнъж капна във вкамененото му сърце и от този миг отровата на съмнението започна

да капе безпощадно миг след миг. Дълги, дълги години изминаха оттогава...

* * *

Защо нахлуваше неспокойният полъх на миналото сега в живота му, който се стичаше към своя край все така упорит и пуст, както беше започнал? Един-единствен светъл лъч, една угаснала светкавица, едно изкушение бързо бе отминало през годините, които вече няма да се върнат. Но този блясък бе смутил самотата му, след толкова години, покрити с пепелта на забравата, изведнъж някакъв повей бе разпилял всичко и сенките на миналото възкръснаха пред изплашените му очи като мъртъвци от гробовете си!

— Това е само от главоболието — промълви Даниил Маковей в леглото си и два пъти притисна чело с дясната си ръка. — Трябва да поизляза, трябва да се поразхладя...

Надигна се бавно изпод тънкия летен юрган, потърси с опънати пръсти ботушите си, обу се замислен, облече си палтото, вперил очи в светлината на прозореца, нахлупи филцовата шапка и отвори вратата.

— Не е на добро — мърмореше си господин Даниил Маковей, — от толкова ноци сънувам все едно и също. — Тревожни тръпки, предвестници на страха, полазиха по гърдите му.

Къщата тънеше в мъртвешка тишина; безшумно слезе по стълбата и пред замислените му очи съвсем близо, на няколко крачки, изведнъж се разстла овощната градина, обляна от лунна светлина; понататък в долината видя под фантастичната светлина познатите места, които нявга, тогава му бяха скъпи: Тротуш, който блестеше като рой светулки, големи петна от храсти и гори, заспали села, пръснати до тъмния хоризонт, над който лунната светлина гаснеше в лека мъгла и се сливаше с небето в теменужено сияние.

Бавно, несъзнателно, неспокойно го водеха стъпките му по пътеката надолу. Белезникавата луна над него бавно се носеше по самотното небе, а река Тротуш и железопътната линия, която се виеше по брега и към черния отвор на тунела в далечината, се виждаха ясна като през деня.

Дъх на цъфнали липи нахлу в душата му като повей, който разпалва жарава. Из въздуха над градината и над него се носеше нещо нежно и сладко, нещо като любовна тръпка, извираща от невидими извори. На брега на реката, до железопътната линия, сред храстите, които почиваха смълчани в нощната омара, под небето, обсипано със спокойния пращец на лунната светлина, той ясно виждаше две сенки, които се движеха, които вървяха през усамотените места като омагьосани. Някой сякаш сложи ръка на рамото му и го обърна; той изведнъж трепна: някъде запя славей.

Нежната песен се извиси и затрептя като любовна въздишка, като невидимо създание, което вика и търси радост и живот. Нежната песен, изпълнена с копнеж, се издигна към звездите с трепетен полет, после се разля в далечината като ръмеж от звуци...

„Не, ти не си обичал, ти никога не си обичал!“

Даниил Маковей потрепери, славеят ненадейно млъкна.

Кой промълви тези думи? Защо се страхува да се върне? Сърцето му заби лудо; с угаснал взор, озарен от сияйната светлина, той стоеше пред чамовата пейка. Стоеше вцепенен, с угаснали, разширени от ужас очи: пред него се изправи лека бяла сянка, мярна се за миг и отмина, стопи се в светлината... През листата се понесе като въздишка леко шумолене...

Сякаш отмина сянката на безкрайните страдания. Изтощен, с отпаднали крака той се отпусна върху пейката, а сърцето, което се беше обливало в кръв и отрова, което беше смазвано от тесногръдите му пориви, изведнъж се разтвори и тогава рукна и пороят от горчиви сълзи.

Късно, много късно господин Даниил Маковей се пробуди като от сън. Луната беше потънала в океана на мрака. Нощната прохлада галеше горещото му чело. Той бавно се изправи и тръгна към запустялата къща прегърбен: сякаш носеше тежко бреме, като убиец, който мъкне на гърба си труп и скита из мрака.

1906 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.